



Õiguskantsler

Teie 27.03.2014 nr

Meie 29.04.2014 nr 6-1/140564/1401903

**Seisukoht vastuolu mittetuvastamise kohta
Automaatne liikluskindlustus**

Lugupeetud

Tänan Teid avalduse eest, milles palute kontrollida, kas peatselt jõustuv automaatne liikluskindlustus on põhiseadusega kooskõlas.

Täpsemalt puudutab Teie avaldus Riigikogus 26.03.2014 vastu võetud uut liikluskindlustuse seadust (edaspidi: uus LKindIS), mis jõustub 01.10.2014. Selle seaduse kohaselt tekib liiklusregistris registreeritud sõiduki omanikul (või vastutaval kasutajal) automaatne liikluskindlustus juhul, ta ise ei sõlmi kohustusliku liikluskindlustuse lepingut (uue LKindIS § 60 lg 2). Ühest küljest tähendab see, et kindlustusjuhtumi korral hüvitab liikluskindlustuse fond automaatse kindlustuskaitsega sõidukiga kolmandale isikule põhjustatud kahju seaduses sätestatud ulatuses (uue LKindIS § 61 lg 1). Teisalt peab aga kindlustuskohustusega isik maksma liikluskindlustuse fondile automaatse liikluskindlustuse makseid (uue LKindIS § 62 lg 2).

Oma avalduses märgite, et Teil on mitu sõidukit, mida Te lähiajal kasutada ei kavatse. Ütlete, et pikemas perspektiivis on kaks varianti nende sõidukitega: osad on sellised, mida plaanite siiski kasutada, kuid osade puhul on tegemist sõidukitega, mida üldjuhul avalikus liikluses ei kaustatagi. Leiate, et sund osta kindlustus autole, mis reaalselt liikluses ei osale, võib rikkuda Teie õigusi. Seetõttu soovite teada saada, kas seadusega saab panna isikule kohustuse maksta teenuse eest, mida ta ei tarbi.

Analüüsisin Teie avalduse põhjal uut liikluskindlustuse seadust. Seejuures keskendusin Teie avalduses toodud põhimõttelisele küsimusele, kas põhiseadus võimaldab kehtestada automaatse liikluskindlustuse ning nõuda selle eest sõidukiomanikelt raha. **Analüüsi tulemusel ei tuvastanud ma 01.10.2014 jõustuva liikluskindlustuse seaduse vastuolu põhiseadusega.**

Selgitan oma seisukohta järgmiselt.

Möönan, et uue liikluskindluste seadusega kehtestatav automaatne liikluskindlustus riivab sõidukiomanike omandiõigust, mis on põhiseaduse §-ga 32 tagatud põhiõigus. Tegemist ei ole aga piiramatu põhiõigusega ning seadusandja võib omandiõigust piirata, kui selleks on olemas legitiimne eesmärk ning piirang on selle eesmärgi saavutamiseks proportsionaalne abinõu.

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

Uue liikluskindlustuse seaduse § 60 lg 1 järgi on automaatse liikluskindlustuse eesmärkideks muu hulgas:

- tagada liiklusregistris registreeritud kindlustuslepinguta sõidukile kindlustuskaitse ning
- vähendada kindlustuslepinguta sõidukite osakaalu liikluses.

Olen seisukohal, et tegemist on kaalukate eesmärkidega, mille saavutamiseks põhiseadus lubab omandiõigust piirata. Seda põhjusel, et liikluskindlustuse olemasolu on tõhusaim viis tagada liiklusõnnetuses kannatanute kaitse kiire ja õiglase kahju hüvitamisega, sõltumata süüdlase majanduslikust seisust. Uue liikluskindlustuse seaduse eelnõu seletuskirja järgi on aga Eestis kindlustamata sõidukite osakaal liikluses võrreldes teiste EL liikmesriikidega väga suur: 2010. aasta seisuga oli kindlustamata sõidukite osakaal kõikidest kindlustuskohustusega sõidukitest Eestis 1,5%, kuid näiteks Austrias oli kõnealune näitaja 0,05%, Itaalias 0,6%, Saksamaal 0,05% ja Soomes 0,2%.¹ Seletuskirjas on ka toodud tabel liikluskindlustuse fondi poolt hüvitatud kindlustamata sõidukite kahjude kohta aastatel 2005 kuni 2011. Sellest tabelist nähtub, et kõnealusel ajavahemikul põhjustati kõigi kindlustamata sõidukitega igal aastal kokku keskmiselt enam kui 121 000 euro ulatuses kahju, kusjuures suurim üksikjuhul tekitatud kahjsumma oli 104 000 eurot.² Seega on seadusandja soov luua automaatne liikluskindlustus ajendatud kindlustamata sõidukite suurest osakaalust liikluses ning vajadusest tagada nende tekitatud kahjude hüvitamine.

Minul ei ole Teie avalduse alusel põhjust kahelda selles, et automaatne liikluskindlustus on proportsionaalne abinõu kindlustuslepinguta sõidukite osakaalu vähendamiseks.

Põhjendate oma etteheited 01.10.2014 jõustuva liikluskindlustuse seaduse suhtes ennekõike asjaoluga, et omate mitut sõidukit, mida Te hetkel ei kasuta, kuid millest Te ei soovi ka loobuda. Seoses Teie avalduses kirjeldatud olukorraga selgitan aga esiteks, et tulenevalt uue LKindIS § 6 lõikest 1 rakendatakse sõidukile automaatset liikluskindlustust alles siis, kui viimasest liikluskindlustuslepingust, mille sõidukiomanik ise sõlmis, on möödunud 12 kuud.³

Teiseks on ka pärast selle ajaperioodi möödumist n-õ seisvate ja liikluses mittekasutatavate sõidukite puhul võimalik vältida automaatse liikluskindlustuse tekkimist. Nimelt võib liiklusseaduse § 77 lg 7 järgi omanik taotleda mootorsõiduki **ajutist liiklusregistrist kustutamist**.⁴ Sõiduk, mis on liiklusregistrist ajutiselt kustutatud, loetakse registreerimata sõidukiks ja selle liikluses kasutamine on keelatud (01.10.2014 jõustuv liiklusseadus § 77 lõige 8⁴). Seega ei kehti tulenevalt uue LKindIS § 60 lg 3 punktist 2 ajutiselt registrist kustutatud sõiduki suhtes automaatne liikluskindlustus ning järelikult ei pea sellise sõiduki omanik maksma ka kindlustusmakseid.

Kuna liikluses mittekasutatavate sõidukite puhul on võimalik automaatse liikluskindlustuse tekkimist vältida, asun seisukohale, et kõnealuste sõidukite omanike jaoks ei ole uues liikluskindlustuse seaduses ettenähtud automaatne liikluskindlustus üldistatud tasemel liialt koormav.

¹ Liikluskindlustuse seaduse eelnõu seletuskiri, lk 17. Internetis kättesaadaval aadressil: <http://www.riigikogu.ee/?op=ems&page=eelnou&eid=6e0f1d5b-ea7e-497d-b54a-9ba467f6884d&>.

² Liikluskindlustuse seaduse eelnõu seletuskiri, lk 70.

³ Vt ka liikluskindlustuse seaduse eelnõu seletuskiri lk 15 jj.

⁴ Seejuures on võimalik mootorsõiduk ja selle haagis kustutada ajutiselt registrist 1-24 kuuks, tähtaja lõppedes on võimalik esitada uuesti samasisuline taotlus. Samuti on võimalik juba enne eelnimetatud tähtaja möödumist taotleda seda, et sõiduk loetaks taas liiklusregistris olevaks.

Sellest lähtudes ei tuvastanud ma Teie avalduses põhjal 01.10.2014 jõustuva liikluskindlustuse seaduse vastuolu põhiseadusega.

Tänan Teid veel kord avalduse eest ja loodan, et toodud selgitused on Teile abiks.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Nele Parrest
õiguskantsleri asetäitja-nõunik
õiguskantsleri volitusel

Kaarel Eller 6938426
kaarel.eller@oiguskantsler.ee